

Så får du ut mer av din databas

Det tar bara några minuter att snickra ihop en enkel databas i Filemaker Pro 8. Men det kan ta årtal att bli färdig med detaljerna. En av tjustringarna med Filemaker är att det är så enkelt att lägga till nya finesser och förbättra gamla funktioner efterhand som kraven växer eller man lär sig mer om databasutveckling.

Visst är Filemaker ett lättanvänt databasprogram, men det betyder inte alls att det är gjort för enkel användning. Filemaker är rätt verktyg både för nybörjare och erfarna databasutvecklare. Du behöver inte ha någon ambition att lära dig programmering och formelhantering för att skapa spektakulära databaslösningar. Bara du vet vad du vill använda din databas till och vilka funktioner som är viktigast för användarna så kan du göra robusta databas-system som både är och ser professionella ut.

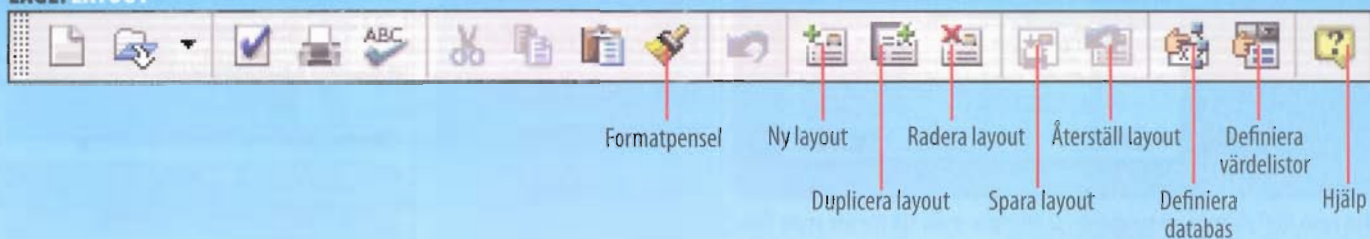
Här får du 19 riktigt heta genvägar till en proffsig databas!

Verktygen i Filemaker Pro Advanced 8

LÄGE: BEARBETA

LÄGE: LAYOUT

1 IMPORTERA BILDER TILL DATABASEN 2 EXPORTERA BILDER 3 NEDFÄLLBAR KALENDER

En egen bilddatabas i Filemaker skapar man enkelt genom att importera enstaka bilder, hela mappar eller bilder direkt från en digitalkamera. Det finns givetvis specialprogram som klarar bildhantering mycket bättre, men om du vill integrera dina bildsamlingar med dina databaser eller med andra dokument (du kan även importera textfiler till Filemaker) kan detta vara ett intressant alternativ.

Det tar inte lång stund att snickra ihop en enkel bilddatabas i Filemaker om du bara vill ha ordning och

reda och klarar dig utan flashiga finesser. Förr krävdes massor av utvecklingstid för att fixa detta.

I det här exemplet har vi använt en av de mallar för dokumentbibliotek som medföljer Filemaker, definierat vilken mapp med bild som ska importeras och sedan parat ihop filnamn med lämpligt databasfält. Sen är det bara att klicka på »Importera«.

Om du är orolig för att databasen ska bli ohanterligt stor kan du välja att enbart lagra referenser till bilderna i själva databasen.

En av fördelarna med att slussa in bilderna i en egen Filemaker-databas är att den fortsatta hanteringen underlättas.

Om en kollega är i behov av någon av dina bilder kan du direkt i Filemaker skapa ett e-postmeddelande med den aktuella bilden som bilaga, sparad i lämpligt bildformat (välj själv från Filemaker).

Som du ser av skärmbilden här ovan kan man även välja att öppna bilden i ett bildbehandlingsprogram. Det här systemet kommer garanterat att spara arbetstid, om du då och då är tvungen att leta bilder på hårddisken. Var la jag nu den där bilden...?

Ja, visst ja, den finns ju i min Filemakerdatabas. Vad skönt!

Det här är nyheten som Filemaker kanske borde tala tyst om för att den har dröjt så länge. Men inte desto mindre är den otroligt uppskattad bland alla trogna Filemakerutvecklare. Det handlar om den nedfällbara kalendern. Istället för att skriva in datum (efter att först febrilt ha bläddrat i en almanacka för att se vilket datum det är på onsdag om två veckor...) kan man nu klicka direkt i en kalender. Kalendern lägger man snabbt in i **layout-läge > »Inställning av fält/kontroll«**.

4

SKAPA SNABBKOMMANDON

Alla som är flyhända på tangentbordet ogillar att fippla med musen för att klicka på knappar på skärmen. Men just det har man varit tvungen att göra i Filemaker. Att hoppa från fält till fält med tabbtangenten har gått utmärkt men knapparna har man bara kunnat styra med musen. Äntligen kan man stega fram med tabb till rätt knapp (och backa genom att trycka **shift-tabb**).

Hur gör man då för att styra Filemaker med tangentbordet? Jo, man går till **layoutläget**, meny **Layouter** och väljer **Fältordning**. Då får man se databasens layout med pilar vid alla fält och knappar. Skriv in önskad ordning genom att numrera från 1 och uppåt. Spara och provkör. Ändra vid behov, det är lätt att man glömmer bort något fält (som då aldrig markeras när man tabbar sig fram).

»Visst är det skönt att se datorn automatiskt fylla på med text när man börjar skriva in bokstäver i ett fält.«

5

AUTOMATISK IFYLLNAD

Välj en kontrollstil och motsvarande alternativ för det valda fältet eller den datakälla. Vissa kontrollstilar och alternativ är inte tillgängliga för vissa fält.

Styr formatmall

Visa som: Nedrullningsbar lista

Visa värden från: Bransch

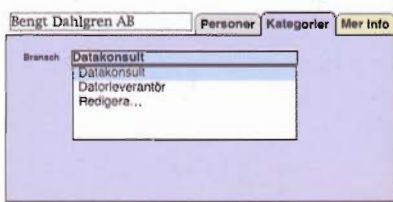
☐ Ta med ikon när du visar eller döljer lista

☒ Lägg till "Ändra..." för att kunna redigera värdelistan

En lista visar värden i en meny som rullar ned från fältet. Användaren väljer ett värde på meny eller anger värdet direkt i fältet.

☒ Automatisk ifyllnad med värdelista

McRegister AB Kundhantering

Automatisk ifyllnad av text – eller »autocomplete« som är det heter på engelska – är en viktig finess om man vill att databasen ska kännas proffsig. Visst är det skönt att se datorn automatiskt fylla på med text när man börjar skriva in bokstäver i ett fält. Efter hand som man skriver in fler och fler bokstäver blir antalet alternativ färre.

Men det är inte bara känslan som är viktig. Automatisk ifyllnad har man stor nytta av. Registreringen går mycket snabbare och blir dessutom enhetlig och rättstavad, vilket kanske är allra viktigast. Chansen att det blir rätt från början blir så mycket större. Vem har inte irriterat sig över slarvfel i register av olika slag?

Men det finns ett par saker man bör tänka på när man använder detta i Filemaker.

Först och främst: finessen kan bara användas på nedrullningsbara listor, inte i vanliga fält och inte heller i andra typer av menyer.

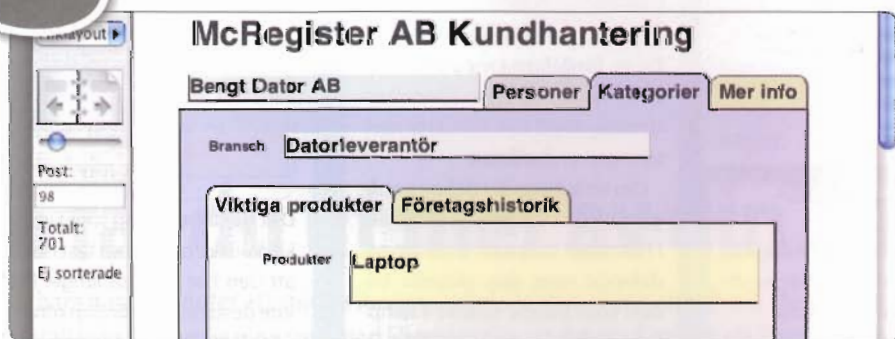
Den andra viktiga begränsningen är att ifyllnaden ska vara kopplad till en värdelista.

Praktiskt nog kan värdelistan hämtas från en databastabell, så den kan i princip innehålla hur många titlar eller företagsnamn som helst.

Kom ihåg att om du vill kunna redigera värdelistan i förbifarten måste du använda en färdig värdelista (som inte hämtas från ett register). Om du väljer att koppla värdelistan till ett annat register kan listan bara ändras direkt i grundregistret.

6

FLIKAR I FLIKAR SPARAR PLATS

Den nya fliklayouten i Filemaker 8 har vi redan puffat för och beskrivet (se MacWorld nr 8, 2005) men den är värd att påminnas om. Tack vare den slipper man skapa separata layouter manuellt – praktiskt taget allt du har i din databas kan rymmas på en och samma layout genom att lägga in precis så många automatiska flikar som du behöver.

En finess vi upptäckte efter ett tag är att man kan skapa fliklayouter i flera nivåer. Det gör flikfunktionen ännu mer användbar. Fliken »Ka-

tegorier« kan alltså innehålla egna underflikar (på bilden »Viktiga produkter« respektive »Företagshistorik«). Smarta databasutvecklare kommer säkert att hitta mängder av fiffiga lösningar.

Publicerar du dina databaser på webben? I så fall har du ännu en anledning att använda Filemakers färdiga flikar. I tidigare versioner utgjordes varje flik av en separat layout – nu behöver webbläsaren inte ladda in en ny layout för varje flik man klickar på.

7

FORMAT- PENSELN

Formatpenn är ett synnerligen trevligt litet hjälpmedel.

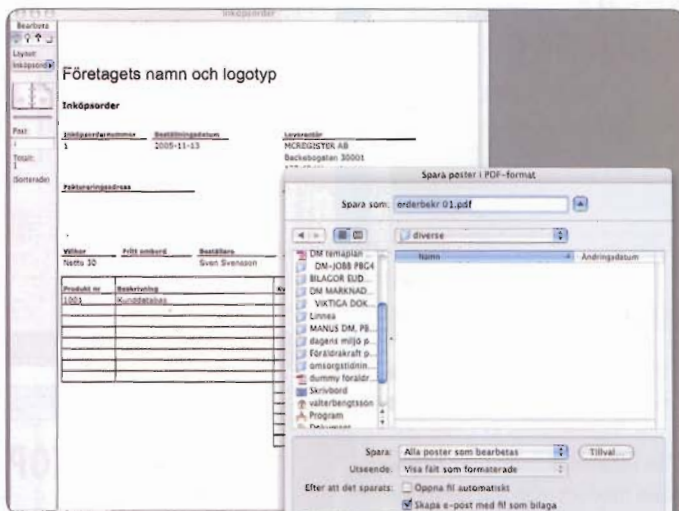
Programtillverkarna har lånat idén från grafiska program och gjort det möjligt att kopiera formateringen från ett fält till ett annat. Om du har ett antal fält som har fel typsnitt, stil och storlek kan du enkelt kopiera dessa inställningar från ett annat fält. **Markera** det fält vars formatering ska kopieras, välj **Formatpenn** bland verktygen (eller i Utformamennyn) och **markera** sedan det eller de fält som ska formateras. Det är allt! Eller åtminstone nästan allt. Man kan behöva justera storleken på fältrutorna i efterhand för att det ska se snyggt ut.

8

MEJLA ORDERBEKRÄFTELSE SOM PDF

Filemakers nya pdf-motor kan rätt använd göra dig supereffektiv på kontoret. Du kan skicka en korrekt och snygg orderbekräftelse direkt när du har registrerat en beställning i din Filemakerdatabas. Med ett par snabba musklick skapar du en pdf-fil med all den information du vill ha med från databasen och helt automatiskt drar e-postprogrammet igång och skapar ett e-postmeddelande med pdf-filen på plats som bilaga.

Detta är bara ett exempel på hur man kan använda den inbyggda pdf-funktionen. Du bestämmer själv hur många poster som ska förvandlas till pdf-filer och till hur många de ska skickas. Vi har hört talas om amerikanska resebyråer som redan börjat använda funktionen till att skapa och distribuera personligt utformade nyhetsbrev. Säkert kommer många andra företag att använda sig av denna möjlighet att automatiskt sprida ny-

hetsbrev till sina kunder, med ett innehåll som kan varieras från mottagare till mottagare.

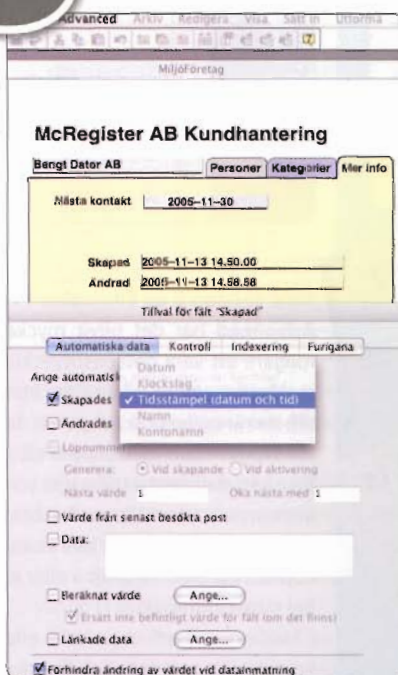
Några exakta begränsningar för funktionen är svår att ange, men om man vill göra mycket stora utskick gissar vi att Filemaker kan behöva hjälp av pluginmoduler eller andra program för att sköta skick-

ningen. Men så länge man nöjer sig med att skicka några tiotal mejl med pdf-bilagor bör det inte vara något problem att göra det direkt med Filemaker.

På liknande sätt skapar man även Excelfiler från databasen – också de kan automatiskt sändas iväg som en e-postbilaga.

9

TIDSSTÄMPLA ALLT ÖVERALLT!

Lägg in tidsstämplar i alla tabeller överallt. Rådet kommer från garvade Filemakerutvecklare. Kanske har du ingen praktisk nytta av tidsstämplarna i det dagliga arbetet, men en vacker dag kan det vara ovärderligt. Om databasen har kraschat kan tidsstämplar vara en viktig pusselbit i arbetet med att rädda databasens innehåll. Nu finns heller inget rimligt skäl att avstå från att definiera dessa fält. I princip behöver du bara göra det en enda gång – och sedan klistra in kopior i alla andra tabeller och alla andra databaser.

10

ÅNGRA
INGENTING

I Filemaker sparar man inte ändringarna på vanligt sätt (med **kommando-s**) utan det sker i stället automatiskt i samband med att man trycker på inmatningstangenten eller avaktiverar en post.

Nu kan man dock ställa in Filemaker så att man alltid får frågan »Vill du spara ändringarna« när man deaktiverar en post och då får man alltså chansen att ångra alla ändringar. Det gäller även i layoutläget.

Ett annat sätt att ångra sig, om man kommer på att man skrivit in fel uppgifter i en registerpost, är kommandot Återställ post, som tar bort ändringarna. Funktionen är inte ny men ganska okänd, trots att den kan vara väldigt praktisk. Kommandot kan dock bara användas så länge posten är aktiv, så snart du har klickat Enter eller deaktiverat posten är det för sent.

11

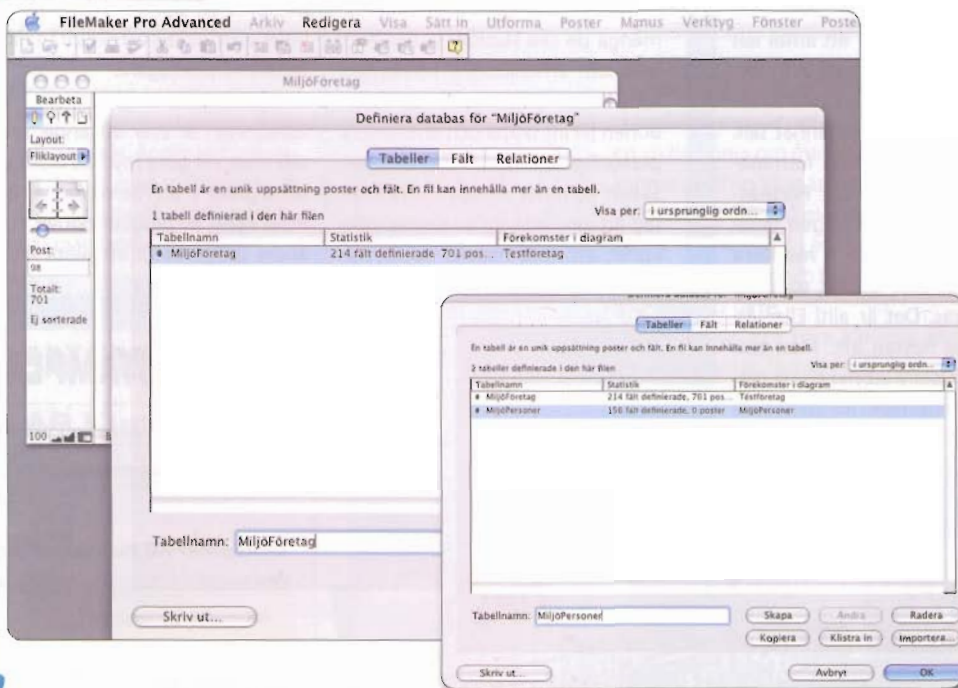
FILTRERA BORT ONÖDIGA FÄLT NÄR DU SORTERAR

Fältfilter – vad kan det vara för något? Inte helt lätt att gissa, men ändå smart och användbart. Finessen är att man inte ska drunkna bland alla kryptiska fältnamn när man snabbt vill göra en sortering i databasen. När du vill göra en vanlig sortering (**kommando-S**) kan du välja en eller flera fält att sortera på. Kanske har din databas 50 eller fler fält och då tar det en stund att leta upp just det fält som du vill använda. I Filemaker 8 går det betydligt snabbare eftersom sorteringsdialogen bara plockar fram de fält som syns i den aktiva layouten – ofta bara en bråkdel av alla fält. Alla andra fält finns ändå inom räckhåll. Det kan ju hända att du vill sortera på ett fält som **INTE** visas på den aktuella layouten och då kan du enkelt i en popup-meny byta till den kompletta listan över fält i tabellen.

12

KOPIERA FÄLT OCH TABELLER

Med version 8 av Filemaker Pro Advanced har det blivit mycket roligare att vara databasutvecklare. Mycket av det tråkigaste rutinarbetet är nu en bråkdel av vad det var tidigare och man slipper slösa tid på att definiera databasfält som är i stort sett identiska mellan olika databaser. Nu kan man helt enkelt kopiera ett eller flera fält – eller en hel tabell (databas).

Möjligheten att importera eller kopiera fält och tabeller är också

viktig om man ska konvertera äldre Filemakerdatabaser till det nya formatet som infördes med version 7.

De flesta gamla Filemakerlösningar ligger kvar i äldre versioner så 8:ans finesser vad gäller kopiering av fält och tabeller är guld värda för alla som vill uppgradera.

Det enda som man inte kan kopiera idag mellan databaser är tabellförekomster och relationer. Det är det som saknas för att kun-

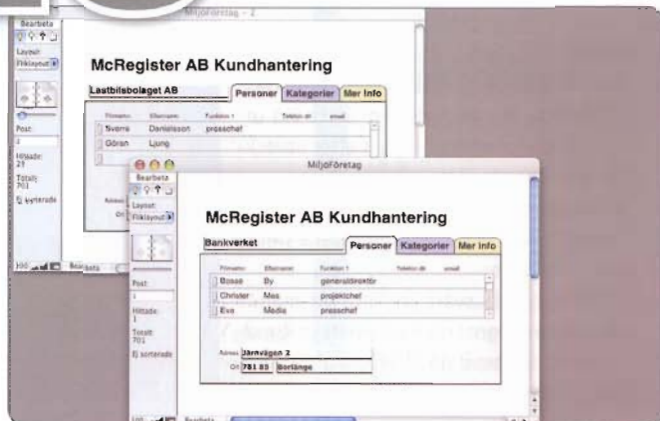
na snabbt slå ihop flera databaser till en.

Men även om Filemaker har gjort en hel del för att förenkla överflyttning av gamla databaser till det nya formatet är detta fortfarande minerad mark och ingenting som bör göras utan föregående analys och tester. Men genom att man kan importera hela tabeller går det i alla fall snabbt och enkelt att testa.

16 FLER FÖNSTER MOT DATABASEN

Redan med förra uppgraderingen (till version 7) kom möjligheten att visa samma register i flera olika fönster. Det gjorde det möjligt att jobba parallellt med olika poster och olika sökurval. Man kan göra en ny sökning i ett fönster utan att avbryta det arbete man höll på med innan. Man kan visa olika poster i olika fönster bredvid varandra för att jämföra dem. Och så vidare. I den här bilden har vi i det bakre fönstret sökt alla företagsposter med pressechefer, i det främre fönstret alla företag i Borlänge.

»Ett ständigt gissel för den som jobbar med databaser är att rensa ut dubletter bland registerposterna.«

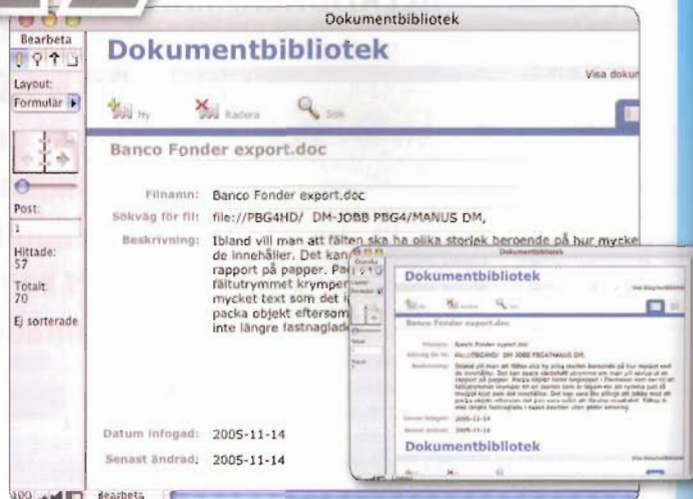
18 VISA SOM TABELL

Visa som tabell är ett urgammelt kommando i Filemaker som gör det möjligt att visa databasens poster i kalkylbladsliknande kolumner, med all grafik och formgivning bortrensad. Vad ska det vara bra för? Ja, det finns faktiskt goda skäl att inte glömma bort denna gamla finess. Genom att vi

sa posterna som en tabell kan man flytta runt kolumner och sortera posterna på enklast möjliga sätt. Flytta kolumner genom att klicka och dra. Sortera genom att klicka på kolumnrubriken. Självklart kan man även lägga till, ändra och radera poster här också. Varför ska man krångla till det?

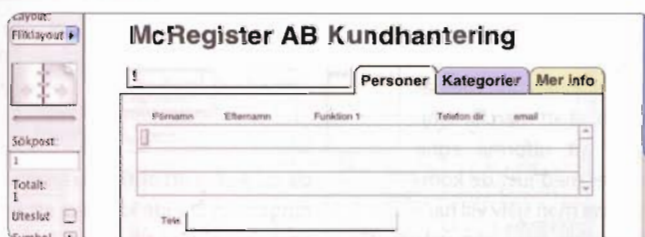
17 PACKA OBJEKT

Ibland vill man att fälten ska ha olika storlek beroende på hur mycket text de innehåller. Det kan spara värdefullt utrymme om man vill skriva ut en rapport på papper. Packa objekt heter begreppet i Filemaker som ser till att fältutrymmet krymper till en storlek som är lagom för att rymma just så mycket text som det

innehåller. Det kan vara lite pillrigt att jobba med att packa objekt eftersom det kan vara svårt att förutse resultatet. Fälten är inte längre fastnaglade i exakt position utan glider omkring. Vissa objekt vill man ska anpassa sig och flyttas, medan andra kanske ska ligga kvar. Man får prova sig fram för att få önskat resultat.

19 HITTA DUBBLETTER

Ett ständigt gissel för den som jobbar med databaser är att rensa ut dubletter bland registerposterna. Det är lätt hänt att samma företag registreras mer än en gång. Kanske har man missat att det redan fanns i databasen på grund av någon liten felstavning i företagsnamn eller adress. Filemaker hjälper dig att leta upp sådana dubletter om du skriver in »!« (utropstecken) i sökfälten. Om du vill ta fram poster som är helt

identiska skriver du utropstecken i samtliga fält (eller åtminstone flera av dem), men många gånger vill du hitta poster som bara är nästan identiska och då skriver du in utropstecknet i så få fält som möjligt.

Valter Bengtsson
valter.bengtsson@idg.se

Peter Watz